

КОНЦЕПЦІЯ

удосконалення судових процедур

ЗАХІД 2

1 Вдосконалення процесуальних норм щодо повернення позовної заяви (апеляційної, касаційної скарги)

1.1 Постановка проблеми:

Діючі редакції кодексів передбачають, що суддя повертає позовну заяву і додані до неї документи у разі, якщо заяву подано особою, яка не має процесуальної дієздатності, не підписано або підписано особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не вказано (п. 1 ч. 5 ст. 174 ГПК, аналогічні норми у п. 1 ч. 4 ст. 185 ЦПК, п. 3 ч. 4 ст. 169 КАС).

Подібні норми закріплені також як підстави повернення апеляційних та касаційних скарг.

Відповідно, у разі наявності у суду сумнівів в повноваженнях підписанта позову (апеляційної чи касаційної скарги) суд повертає відповідний позов (апеляційну чи касаційну скаргу) навіть, якщо це неоліки технічного характеру і можуть бути усунені.

Однак при встановленні будь-яких інших неоліків (несплата чи неправильна сплата судового збору, неналежне направлення учасникам процесу тощо), суд залишає відповідну заяву без руху та надає строк на усунення неоліків.

Вбачається доцільним уніфікувати підхід та надати можливість суду залишати позовну заяву (апеляційну та касаційну скаргу) без руху також у разі неоліків в оформленні або наданні доказів в підтвердження повноважень підписанта. Суд в ухвалі про залишення відповідної заяви без руху може зобов'язати виправити помилку або надати додаткові документи на підтвердження повноважень підписанта.

1.2 Пропозиція законодавчих змін:

Передбачити, що суд постановляє ухвалу про залишення позовної заяви (апеляційної, касаційної скарги) без руху також у разі, якщо позовну заяву (апеляційну, касаційну скаргу) підписано особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не вказано.

Господарський процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 174. Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви 1. Суддя, встановивши, що позовну заяву подано без додержання вимог, викладених у <u>статтях 162, 164, 172</u> цього Кодексу, протягом п'яти днів з дня надходження до суду позовної заяви постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху. ...	Стаття 174. Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви 1. Суддя, встановивши, що позовну заяву подано без додержання вимог, викладених у <u>статтях 162, 164, 172</u> цього Кодексу, протягом п'яти днів з дня надходження до суду позовної заяви постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху.

2. В ухвалі про залишення позовної заяви без руху зазначаються недоліки позовної заяви, спосіб і строк їх усунення, який не може перевищувати десяти днів з дня вручення ухвали про залишення позовної заяви без руху. Якщо ухвала про залишення позовної заяви без руху постановляється з підстави несплати судового збору у встановленому законом розмірі, суд в такій ухвалі повинен зазначити точну суму судового збору, яку необхідно сплатити (доплатити). 5. Суддя повертає позовну заяву і додані до неї документи також у разі, якщо: 1) заяву подано особою, яка не має процесуальної дієздатності, не підписано або підписано особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не вказано;	Суд постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху також у разі, якщо позовну заяву підписано особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не вказано. ... 2. В ухвалі про залишення позовної заяви без руху зазначаються недоліки позовної заяви, спосіб і строк їх усунення, який не може перевищувати десяти днів з дня вручення ухвали про залишення позовної заяви без руху. Якщо ухвала про залишення позовної заяви без руху постановляється з підстави несплати судового збору у встановленому законом розмірі, суд в такій ухвалі повинен зазначити точну суму судового збору, яку необхідно сплатити (доплатити). Якщо ухвала про залишення позовної заяви без руху постановляється з підстави, що позовну заяву підписано особою, яка не має права її підписувати, суд в такій ухвалі витребує додаткові докази на підтвердження повноважень представника. 5. Суддя повертає позовну заяву і додані до неї документи також у разі, якщо: 1) заяву подано особою, яка не має процесуальної дієздатності або не підписано або не підписано особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не вказано;
Стаття 260. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги 2. До апеляційної скарги, яка оформлена з порушенням вимог, встановлених <u>статтею 258</u> цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення <u>статті 174</u> цього Кодексу. 	Стаття 260. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги 2. До апеляційної скарги, яка оформлена з порушенням вимог, встановлених <u>статтею 258</u> цього Кодексу, а також підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено, подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення <u>статті 174</u> цього Кодексу.

5. Апеляційна скарга не приймається до розгляду і повертається судом апеляційної інстанції також, якщо: 1) апеляційна скарга подана особою, яка не має процесуальної дієздатності, не підписана, або підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено.	5. Апеляційна скарга не приймається до розгляду і повертається судом апеляційної інстанції також, якщо: 1) апеляційна скарга подана особою, яка не має процесуальної дієздатності, не підписана, або підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено.
Стаття 292. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги 2. У разі якщо касаційна скарга оформлена з порушенням вимог, встановлених <u>статтею 290</u> цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до <u>частини шостої</u> статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення <u>статті 174</u> цього Кодексу, про що суддя постановляє відповідну ухвалу. 4. Касаційна скарга не приймається до розгляду і повертається судом також, якщо: 1) касаційна скарга подана особою, яка не має процесуальної дієздатності, не підписана, підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено.	Стаття 292. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги 2. У разі якщо касаційна скарга оформлена з порушенням вимог, встановлених <u>статтею 290</u> цього Кодексу, підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено, а також подана особою, яка відповідно до <u>частини шостої</u> статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення <u>статті 174</u> цього Кодексу, про що суддя постановляє відповідну ухвалу. 4. Касаційна скарга не приймається до розгляду і повертається судом також, якщо: 1) касаційна скарга подана особою, яка не має процесуальної дієздатності, не підписана, підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено.

Цивільний процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 185. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви 1. Суддя, встановивши, що позовну заяву подано без додержання вимог, викладених у <u>статтях 175 і 177</u> цього Кодексу, протягом п'яти днів з дня надходження до суду позовної заяви постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху. ... 2. В ухвалі про залишення позовної заяви без руху зазначаються недоліки позовної заяви, спосіб і строк їх усунення, який не може перевищувати десяти днів з дня вручення ухвали про залишення позовної заяви без руху. Якщо ухвала про залишення позовної заяви без руху постановляється з підстави	Стаття 185. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви 1. Суддя, встановивши, що позовну заяву подано без додержання вимог, викладених у <u>статтях 175 і 177</u> цього Кодексу, протягом п'яти днів з дня надходження до суду позовної заяви постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху. Суд постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху також у разі, якщо позовну заяву підписано особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не вказано.

несплати судового збору у встановленому законом розмірі, суд в такій ухвалі повинен зазначити точну суму судового збору, яку необхідно сплатити (доплатити)..... 4. Крім цього, заява повертається у випадках, коли: 1) заяву подано особою, яка не має процесуальної дієздатності, не підписано або підписано особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не вказано;	... 2. В ухвалі про залишення позовної заяви без руху зазначаються недоліки позовної заяви, спосіб і строк їх усунення, який не може перевищувати десяти днів з дня вручення ухвали про залишення позовної заяви без руху. Якщо ухвала про залишення позовної заяви без руху постановляється з підстави несплати судового збору у встановленому законом розмірі, суд в такій ухвалі повинен зазначити точну суму судового збору, яку необхідно сплатити (доплатити) Якщо ухвала про залишення позовної заяви без руху постановляється з підстави, що позовну заяву підписано особою, яка не має права її підписувати, суд в такій ухвалі витребує додаткові докази на підтвердження повноважень представника. 4. Крім цього, заява повертається у випадках, коли: 1) заяву подано особою, яка не має процесуальної дієздатності або не підписано або підписано особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не вказано;
Стаття 357. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги 2. До апеляційної скарги, яка оформлена з порушенням вимог, встановлених <u>статтею 356</u> цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до <u>частини шостої</u> статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення <u>статті 185</u> цього Кодексу. 5. Апеляційна скарга не приймається до розгляду і повертається судом апеляційної інстанції також, якщо: 1) апеляційна скарга подана особою, яка не має процесуальної дієздатності, не підписана, або підписана особою, яка не має	Стаття 357. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги 2. До апеляційної скарги, яка оформлена з порушенням вимог, встановлених <u>статтею 356</u> цього Кодексу, підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено, а також подана особою, яка відповідно до <u>частини шостої</u> статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення <u>статті 185</u> цього Кодексу. 5. Апеляційна скарга не приймається до розгляду і повертається судом апеляційної інстанції також, якщо: 1) апеляційна скарга подана особою, яка не має процесуальної дієздатності або не підписана, або підписана особою, яка не має

права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено.	права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено.
Стаття 393. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги 2. У разі якщо касаційна скарга оформлена з порушенням вимог, встановлених <u>статтею 392</u> цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до <u>частини шостої</u> статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення <u>статті 185</u> цього Кодексу, про що суддя постановляє відповідну ухвалу. 4. Касаційна скарга не приймається до розгляду і повертається судом також, якщо: 1) касаційна скарга подана особою, яка не має процесуальної дієздатності, не підписана, підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено.	Стаття 393. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги 2. У разі якщо касаційна скарга оформлена з порушенням вимог, встановлених <u>статтею 392</u> цього Кодексу, підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено, а також подана особою, яка відповідно до <u>частини шостої</u> статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення <u>статті 185</u> цього Кодексу, про що суддя постановляє відповідну ухвалу. 4. Касаційна скарга не приймається до розгляду і повертається судом також, якщо: 1) касаційна скарга подана особою, яка не має процесуальної дієздатності або не підписана, підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено.

Кодекс адміністративного судочинства

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 169. Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви 1. Суддя, встановивши, що позовну заяву подано без додержання вимог, встановлених <u>статтями 160, 161</u> цього Кодексу, протягом п'яти днів з дня подання позовної заяви постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху.... 2. В ухвалі про залишення позовної заяви без руху зазначаються недоліки позовної заяви, спосіб і строк їх усунення, який не може перевищувати десяти днів з дня вручення ухвали про залишення позовної заяви без руху. Якщо ухвала про залишення позовної заяви без руху постановляється з підстави несплати судового збору у встановленому законом розмірі, суд в такій ухвалі повинен зазначити точну суму судового збору, яку необхідно сплатити (доплатити)..... 4. Позовна заява повертається позивачеві, якщо:	Стаття 169. Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви 1. Суддя, встановивши, що позовну заяву подано без додержання вимог, встановлених <u>статтями 160, 161</u> цього Кодексу, протягом п'яти днів з дня подання позовної заяви постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху..... Суд постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху також у разі, якщо позовну заяву підписано особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не вказано. ... 2. В ухвалі про залишення позовної заяви без руху зазначаються недоліки позовної заяви, спосіб і строк їх усунення, який не може перевищувати десяти днів з дня вручення ухвали про залишення позовної заяви без руху. Якщо ухвала про залишення позовної заяви без руху постановляється з підстави

3) позов подано особою, яка не має адміністративної процесуальної дієздатності, не підписано або підписано особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не вказано;	несплати судового збору у встановленому законом розмірі, суд в такій ухвалі повинен зазначити точну суму судового збору, яку необхідно сплатити (доплатити) Якщо ухвала про залишення позовної заяви без руху постановляється з підстави, що позовну заяву підписано особою, яка не має права її підписувати, суд в такій ухвалі витребує додаткові докази на підтвердження повноважень представника. 4. Позовна заява повертається позивачеві, якщо: 3) позов подано особою, яка не має адміністративної процесуальної дієздатності або не підписано або підписано особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не вказано;
Стаття 298. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги судом апеляційної інстанції 2. До апеляційної скарги, яка оформлена з порушенням вимог, встановлених статтею 296 цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення статті 169 цього Кодексу. 4. Апеляційна скарга не приймається до розгляду і повертається судом апеляційної інстанції також, якщо: 1) апеляційна скарга подана особою, яка не має адміністративної процесуальної дієздатності, не підписана, або підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено;	Стаття 298. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги судом апеляційної інстанції 2. До апеляційної скарги, яка оформлена з порушенням вимог, встановлених статтею 296 цього Кодексу, підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено, а також подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення статті 169 цього Кодексу..... 4. Апеляційна скарга не приймається до розгляду і повертається судом апеляційної інстанції також, якщо: 1) апеляційна скарга подана особою, яка не має адміністративної процесуальної дієздатності або не підписана, або підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено;
Стаття 332. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги 2. До касаційної скарги, яка не оформлена відповідно до вимог,	Стаття 332. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги 2. До касаційної скарги, яка не оформлена відповідно до вимог,

встановлених <u>статтею 330</u> цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до <u>частини шостої</u> статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення <u>статті 169</u> цього Кодексу. 5. Касаційна скарга не приймається до розгляду і повертається суддею-доповідачем також, якщо: 1) касаційна скарга подана особою, яка не має адміністративної процесуальної дієздатності, не підписана або підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено;	встановлених <u>статтею 330</u> цього Кодексу, підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено, а також подана особою, яка відповідно до <u>частини шостої</u> статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення <u>статті 169</u> цього Кодексу. 5. Касаційна скарга не приймається до розгляду і повертається суддею-доповідачем також, якщо: 1) касаційна скарга подана особою, яка не має адміністративної процесуальної дієздатності або не підписана або підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посадове становище якої не зазначено;
---	---

2 Вдосконалення процесуальних норм щодо залишення позовної заяви без розгляду, відмови від позову.

2.1 Постановка проблеми:

Процесуальне законодавство передбачає можливість відмови від позову як під час розгляду справи судом першої інстанції, так і на стадії апеляційного чи касаційного перегляду (*ст. 191, 274, 307 ГПК, ст. 206, 373, 408 ЦПК, ст. 189, 314, 348 КАС*).

Практичне застосування права на відмову від позову на стадії апеляційного чи касаційного перегляду демонструє, що учасники процесу використовують дане процесуальне право з метою визнання нечинним рішення суду першої інстанції, прийняте не на їх користь.

Наявність заперечень інших учасників процесу не є підставою для неприйняття судом відмови від позову на стадії апеляційного та касаційного перегляду.

Вказане не відповідає інтересам інших учасників процесу, коли фактично анулюється судове рішення, яке вирішує спір на їх користь.

Більше того, згідно усталеної практики Верховного Суду суд апеляційної інстанції лише в межах відкритого апеляційного провадження має процесуальну можливість зробити висновок щодо вирішення чи невирішення судом першої інстанції питань про права та інтереси особи, яка не брала участі в розгляді справи судом першої інстанції (*напр. Постанова Верховного Суду від 24 липня 2024 року у справі № 646/857/18 та ін*).

Відповідно, можливою є ситуація, коли через декілька років після прийняття судового рішення особа, яка не брала участі в розгляді справи судом першої інстанції подає апеляційну скаргу, суд апеляційної інстанції відкриває апеляційне провадження для вирішення питання можливості оскарження, а в цей момент позивач відмовляється від позову.

Анулювання таким шляхом судового рішення, яким вирішено спір по суті не відповідає інтересам всіх учасників судового процесу та завданням судочинства.

2.2 Пропозиція законодавчих змін:

Закріпити, що на стадії апеляційного та касаційного перегляду Позивач може відмовитися від позову у будь-який час до закінчення апеляційного (касаційного) розгляду, якщо тільки відповідач або третя особа не висунули заперечень проти відмови від позову і суд не визнав законний інтерес відповідача чи третьої особи в остаточному врегулюванні спору.

Господарський процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 274. Відмова позивача від позову та мирова угода сторін 1. У суді апеляційної інстанції позивач має право відмовитися від позову, а сторони - укласти мирову угоду відповідно до загальних правил про ці процесуальні дії незалежно від того, хто подав апеляційну скаргу. 2. Якщо заява про відмову від позову чи мирова угода сторін відповідають вимогам <u>статей 191, 192</u> цього Кодексу, суд постановляє ухвалу про прийняття відмови позивача від позову або про затвердження мирової угоди сторін, якою одночасно визнає нечинним судові рішення першої інстанції, яким закінчено розгляд справи, та закриває провадження у справі.	Стаття 274. Відмова позивача від позову та мирова угода сторін У суді апеляційної інстанції позивач має право відмовитися від позову, а сторони - укласти мирову угоду відповідно до загальних правил про ці процесуальні дії незалежно від того, хто подав апеляційну скаргу. 2. Якщо заява про відмову від позову чи мирова угода сторін відповідають вимогам статей 191, 192 цього Кодексу, суд постановляє ухвалу про прийняття відмови позивача від позову або про затвердження мирової угоди сторін, якою одночасно визнає нечинним судові рішення першої інстанції, яким закінчено розгляд справи, та закриває провадження у справі. Суд не приймає відмову від позову, якщо відповідач висунув заперечень проти відмови від позову і суд визнав законний інтерес відповідача в остаточному врегулюванні спору.
Стаття 307. Відмова позивача від позову та мирова угода сторін 1. У суді касаційної інстанції позивач має право відмовитися від позову, а сторони - укласти мирову угоду відповідно до загальних правил про ці процесуальні дії незалежно від того, хто подав касаційну скаргу. 2. Якщо заява про відмову від позову чи мирова угода сторін відповідають вимогам <u>статей 191, 192</u> цього Кодексу, суд визнає нечинними судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій та постановляє ухвалу про прийняття відмови позивача від позову або про затвердження мирової угоди сторін, якою одночасно закриває провадження у справі.	Стаття 307. Відмова позивача від позову та мирова угода сторін 1. У суді касаційної інстанції позивач має право відмовитися від позову, а сторони - укласти мирову угоду відповідно до загальних правил про ці процесуальні дії незалежно від того, хто подав касаційну скаргу. 2. Якщо заява про відмову від позову чи мирова угода сторін відповідають вимогам статей 191, 192 цього Кодексу, суд визнає нечинними судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій та постановляє ухвалу про прийняття відмови позивача від позову або про затвердження мирової угоди сторін, якою одночасно закриває провадження у справі.

	Суд не приймає відмову від позову, якщо відповідач висунув заперечень проти відмови від позову і суд визнав законний інтерес відповідача в остаточному врегулюванні спору
--	--

Цивільний процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 373. Відмова позивача від позову та мирова угода сторін 1. В суді апеляційної інстанції позивач має право відмовитися від позову, а сторони - укласти мирову угоду відповідно до загальних правил про ці процесуальні дії незалежно від того, хто подав апеляційну скаргу. 2. Якщо заява про відмову від позову чи мирова угода сторін відповідають вимогам <u>статей 206, 207</u> цього Кодексу, суд постановляє ухвалу про прийняття відмови позивача від позову або про затвердження мирової угоди сторін, якою одночасно визнає нечинним судове рішення першої інстанції, яким закінчено розгляд справи, та закриває провадження у справі.	Стаття 373. Відмова позивача від позову та мирова угода сторін 1. В суді апеляційної інстанції позивач має право відмовитися від позову, а сторони - укласти мирову угоду відповідно до загальних правил про ці процесуальні дії незалежно від того, хто подав апеляційну скаргу. 2. Якщо заява про відмову від позову чи мирова угода сторін відповідають вимогам <u>статей 206, 207</u> цього Кодексу, суд постановляє ухвалу про прийняття відмови позивача від позову або про затвердження мирової угоди сторін, якою одночасно визнає нечинним судове рішення першої інстанції, яким закінчено розгляд справи, та закриває провадження у справі. Суд не приймає відмову від позову, якщо відповідач висунув заперечень проти відмови від позову і суд визнав законний інтерес відповідача в остаточному врегулюванні спору.
Стаття 408. Відмова позивача від позову та укладення сторонами мирової угоди 1. Незалежно від того, за касаційною скаргою кого з учасників справи було відкрито касаційне провадження, у суді касаційної інстанції позивач має право відмовитися від позову, а сторони мають право укласти між собою мирову угоду з дотриманням правил цього Кодексу, що регулюють порядок і наслідки вчинення цих процесуальних дій. 2. Якщо заява про відмову від позову чи мирова угода сторін відповідають вимогам <u>статей 206 і 207</u> цього Кодексу, суд визнає нечинними судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій та постановляє ухвалу про прийняття відмови позивача від позову або про затвердження мирової угоди сторін, якою одночасно закриває провадження у справі.	Стаття 408. Відмова позивача від позову та укладення сторонами мирової угоди 1. Незалежно від того, за касаційною скаргою кого з учасників справи було відкрито касаційне провадження, у суді касаційної інстанції позивач має право відмовитися від позову, а сторони мають право укласти між собою мирову угоду з дотриманням правил цього Кодексу, що регулюють порядок і наслідки вчинення цих процесуальних дій. 2. Якщо заява про відмову від позову чи мирова угода сторін відповідають вимогам <u>статей 206 і 207</u> цього Кодексу, суд визнає нечинними судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій та постановляє ухвалу про прийняття відмови позивача від позову або про затвердження мирової угоди сторін, якою одночасно закриває провадження у справі.

	Суд не приймає відмову від позову, якщо відповідач висунув заперечень проти відмови від позову і суд визнав законний інтерес відповідача в остаточному врегулюванні спору
--	--

Кодекс адміністративного судочинства

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 314. Відмова позивача від позову, примирення сторін під час апеляційного провадження 1. Позивач може відмовитися від позову, а сторони можуть примиритися у будь-який час до закінчення апеляційного провадження. 2. У разі відмови від позову або примирення сторін суд апеляційної інстанції постановляє ухвалу відповідно до вимог статей 189, 190 цього Кодексу, якою одночасно визнає нечинним судове рішення суду першої інстанції, яким закінчено розгляд справи, та закриває провадження у справі.	Стаття 314. Відмова позивача від позову, примирення сторін під час апеляційного провадження 1. Позивач може відмовитися від позову, а сторони можуть примиритися у будь-який час до закінчення апеляційного провадження. 2. У разі відмови від позову або примирення сторін суд апеляційної інстанції постановляє ухвалу відповідно до вимог статей 189, 190 цього Кодексу, якою одночасно визнає нечинним судове рішення суду першої інстанції, яким закінчено розгляд справи, та закриває провадження у справі. Суд не приймає відмову від позову, якщо відповідач висунув заперечень проти відмови від позову і суд визнав законний інтерес відповідача в остаточному врегулюванні спору.
Стаття 348. Відмова позивача від позову, примирення сторін під час касаційного провадження 1. Позивач може відмовитися від позову, а сторони можуть примиритися у будь-який час до закінчення касаційного розгляду. 2. У разі відмови від позову або примирення сторін суд касаційної інстанції постановляє ухвалу відповідно до вимог статей 189, 190 цього Кодексу, якою одночасно визнає нечинними судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій, якими закінчено розгляд справи, та закриває провадження у справі.	Стаття 348. Відмова позивача від позову, примирення сторін під час касаційного провадження 1. Позивач може відмовитися від позову, а сторони можуть примиритися у будь-який час до закінчення касаційного розгляду. 2. У разі відмови від позову або примирення сторін суд касаційної інстанції постановляє ухвалу відповідно до вимог статей 189, 190 цього Кодексу, якою одночасно визнає нечинними судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій, якими закінчено розгляд справи, та закриває провадження у справі. Суд не приймає відмову від позову, якщо відповідач висунув заперечень проти відмови від позову і суд визнав законний інтерес відповідача в остаточному врегулюванні спору

3 Вдосконалення процесуальних норм щодо передачі справи за належною юрисдикцією у випадку закриття провадження у справі.

3.1 Постановка проблеми:

Якщо провадження у справі закривається з підстави порушення предметної юрисдикції, лише суд апеляційної або касаційної інстанції на підставі поданої заяви має повноваження передати справу за встановленою юрисдикцією. Суд першої інстанції відповідних повноважень не має.

Доцільно передбачити відповідне повноваження і для суду першої інстанції.

3.2 Пропозиція законодавчих змін:

Закріпити, що суд першої інстанції у разі закриття провадження у справі з підстави порушення предметної юрисдикції за заявою позивача, поданою протягом 10 днів, передає справу за встановленою юрисдикцією. При цьому оскарження ухвали про закриття провадження зупиняє дію ухвали про передачу справи.

Господарський процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 231. Закриття провадження у справі 2. Якщо провадження у справі закривається з підстави, встановленої <u>пунктом 1</u> частини першої цієї статті, суд повинен роз'яснити позивачеві, до юрисдикції якого суду віднесено розгляд справи. Суд апеляційної або касаційної інстанції повинен також роз'яснити позивачеві про наявність у нього права протягом десяти днів з дня отримання ним відповідної постанови звернутися до суду із заявою про направлення справи за встановленою юрисдикцією, крім випадків об'єднання в одне провадження кількох вимог, які підлягають розгляду в порядку різного судочинства. Заява подається до суду, який прийняв постанову про закриття провадження у справі. У разі надходження до суду справи, що підлягає вирішенню в порядку господарського судочинства, після закриття провадження Верховним Судом чи судом апеляційної інстанції в порядку цивільного чи адміністративного судочинства, провадження у справі не може бути закрито з підстави, встановленої пунктом 1 частини першої цієї статті.	Стаття 231. Закриття провадження у справі 2. Якщо провадження у справі закривається з підстави, встановленої <u>пунктом 1</u> частини першої цієї статті, суд повинен роз'яснити позивачеві, до юрисдикції якого суду віднесено розгляд справи. Суд апеляційної або касаційної інстанції повинен також роз'яснити позивачеві про наявність у нього права протягом десяти днів з дня отримання ним відповідної ухвали (постанови) звернутися до суду із заявою про направлення справи за встановленою юрисдикцією, крім випадків об'єднання в одне провадження кількох вимог, які підлягають розгляду в порядку різного судочинства. Заява подається до суду, який прийняв постанову про закриття провадження у справі. Суд за заявою позивача в порядку письмового провадження постановляє ухвалу про передачу справи до суду першої інстанції, до юрисдикції якого віднесено розгляд такої справи, крім випадків об'єднання в одне провадження кількох вимог, які підлягають розгляду в порядку різного судочинства. У разі наявності підстав для підсудності справи за вибором позивача у його заяві має бути зазначено лише один суд, до підсудності якого відноситься вирішення спору.

	У разі оскарження ухвали про закриття провадження у справі, суд відкладає розгляд заяви про направлення справи за встановленою юрисдикцією до остаточного перегляду ухвали про закриття провадження у справі. У разі прийняття ухвали про передачу справи за встановленою юрисдикцією дія ухвали зупиняється до завершення остаточного перегляду ухвали про закриття провадження у справі. У разі надходження до суду справи, що підлягає вирішенню в порядку господарського судочинства, після закриття провадження судом в порядку цивільного чи адміністративного судочинства, провадження у справі не може бути закрито з підстави, встановленої пунктом 1 частини першої цієї статті.
--	---

Цивільний процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 256. Наслідки закриття провадження у справі 1. Якщо провадження у справі закривається з підстави, визначеної <u>пунктом 1</u> частини першої статті 255 цього Кодексу, суд повинен роз'яснити позивачеві, до юрисдикції якого суду віднесено розгляд справи. Суд апеляційної або касаційної інстанції повинен також роз'яснити позивачеві про наявність у нього права протягом десяти днів з дня отримання ним відповідної постанови звернутися до суду із заявою про направлення справи за встановленою юрисдикцією, крім випадків об'єднання в одне провадження кількох вимог, які підлягають розгляду в порядку різного судочинства. Заява подається до суду, який прийняв постанову про закриття провадження у справі. У разі надходження до суду справи, що підлягає вирішенню в порядку цивільного судочинства, після закриття провадження Верховним Судом чи судом апеляційної інстанції в порядку господарського чи адміністративного судочинства, провадження у справі не може бути закрито з підстави, встановленої <u>пунктом 1</u> частини першої статті 255 цього Кодексу.	Стаття 256. Наслідки закриття провадження у справі 1. Якщо провадження у справі закривається з підстави, визначеної <u>пунктом 1</u> частини першої статті 255 цього Кодексу, суд повинен роз'яснити позивачеві, до юрисдикції якого суду віднесено розгляд справи. Суд апеляційної або касаційної інстанції повинен також роз'яснити позивачеві про наявність у нього права протягом десяти днів з дня отримання ним відповідної ухвали (постанови) звернутися до суду із заявою про направлення справи за встановленою юрисдикцією, крім випадків об'єднання в одне провадження кількох вимог, які підлягають розгляду в порядку різного судочинства. Заява подається до суду, який прийняв постанову про закриття провадження у справі. Суд за заявою позивача в порядку письмового провадження постановляє ухвалу про передачу справи до суду першої інстанції, до юрисдикції якого віднесено розгляд такої справи, крім випадків об'єднання в одне провадження кількох вимог, які підлягають розгляду в порядку різного судочинства. У разі наявності підстав для підсудності справи за вибором позивача у його заяві має бути

	зазначено лише один суд, до підсудності якого відноситься вирішення спору. У разі оскарження ухвали про закриття провадження у справі, суд відкладає розгляд заяви про направлення справи за встановленою юрисдикцією до остаточного перегляду ухвали про закриття провадження у справі. У разі прийняття ухвали про передачу справи за встановленою юрисдикцією дія ухвали зупиняється до завершення остаточного перегляду ухвали про закриття провадження у справі. У разі надходження до суду справи, що підлягає вирішенню в порядку цивільного судочинства, після закриття провадження судом в порядку господарського чи адміністративного судочинства, провадження у справі не може бути закрите з підстави, встановленої <u>пунктом 1</u> частини першої статті 255 цього Кодексу.
--	---

Кодекс адміністративного судочинства

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 239. Наслідки закриття провадження у справі 1. Якщо провадження у справі закривається з підстави, встановленої <u>пунктом 1</u> частини першої статті 238 цього Кодексу, суд повинен роз'яснити позивачеві, до юрисдикції якого суду віднесено розгляд справи. Суд апеляційної або касаційної інстанції повинен також роз'яснити позивачеві про наявність у нього права протягом десяти днів з дня отримання ним відповідної постанови звернутися до суду із заявою про направлення справи за встановленою юрисдикцією, крім випадків об'єднання в одне провадження кількох вимог, які підлягають розгляду в порядку різного судочинства. Заява подається до суду, який прийняв постанову про закриття провадження у справі. У разі надходження до суду справи, що підлягає вирішенню в порядку адміністративного судочинства, після закриття провадження Верховним Судом чи судом апеляційної інстанції в порядку цивільного чи господарського судочинства,	Стаття 256. Наслідки закриття провадження у справі 1. Якщо провадження у справі закривається з підстави, встановленої <u>пунктом 1</u> частини першої статті 238 цього Кодексу, суд повинен роз'яснити позивачеві, до юрисдикції якого суду віднесено розгляд справи. Суд апеляційної або касаційної інстанції повинен також роз'яснити позивачеві про наявність у нього права протягом десяти днів з дня отримання ним відповідної ухвали (постанови) звернутися до суду із заявою про направлення справи за встановленою юрисдикцією, крім випадків об'єднання в одне провадження кількох вимог, які підлягають розгляду в порядку різного судочинства. Заява подається до суду, який прийняв постанову про закриття провадження у справі. Суд за заявою позивача в порядку письмового провадження постановляє ухвалу про передачу справи до суду першої інстанції, до юрисдикції якого віднесено розгляд такої справи, крім випадків об'єднання в одне провадження

провадження у справі не може бути закрито з підстави, встановленої <u>пунктом 1</u> частини першої статті 238 цього Кодексу.	кількох вимог, які підлягають розгляду в порядку різного судочинства. У разі наявності підстав для підсудності справи за вибором позивача у його заяві має бути зазначено лише один суд, до підсудності якого відноситься вирішення спору. У разі оскарження ухвали про закриття провадження у справі, суд відкладає розгляд заяви про направлення справи за встановленою юрисдикцією до остаточного перегляду ухвали про закриття провадження у справі. У разі прийняття ухвали про передачу справи за встановленою юрисдикцією дія ухвали зупиняється до завершення остаточного перегляду ухвали про закриття провадження у справі. У разі надходження до суду справи, що підлягає вирішенню в порядку адміністративного судочинства, після закриття провадження судом в порядку цивільного чи господарського судочинства, провадження у справі не може бути закрито з підстави, встановленої <u>пунктом 1</u> частини першої статті 238 цього Кодексу.
---	---

4. Удосконалення норм щодо поновлення та продовження процесуальних строків.

4.1. Постановка проблеми:

Процесуальне законодавство по різному регулює питання пропуску процесуальних строків в залежності від того, цей строк встановлений законом чи судом (*ст. 119 ГПК, 127 ЦПК, 121 КАС*).

Для встановлених законом строків діє правило, що суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений законом, якщо визнає причини його пропуску поважними.

Для встановлених судом строків діє правило, що він може бути продовжений судом за заявою учасника справи, поданою до закінчення цього строку, чи з ініціативи суду.

Строки, встановлені судом, це строки на подання відзиву, інших заяв по суті справи та клопотань. Процесуальне законодавства не врегульовує питання порядку дій у разі пропуску вказаних строків.

Практична реалізація вказаних норм демонструє, що учасники справи та суд для встановлених судом строків за аналогією застосовують норми про поновлення встановлених законом строків. Хоча відповідне регулювання відсутнє.

4.2. Пропозиція законодавчих змін:

Встановити єдиний підхід для строків встановлених законом і судом - суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, якщо визнає причини його пропуску поважними.

Відповідно, норми про продовження встановлених судом строків мають бути виключені.

Господарський процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 119. Поновлення та продовження процесуальних строків 1. Суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений законом, якщо визнає причини його пропуску поважними, крім випадків, коли цим Кодексом встановлено неможливість такого поновлення. 2. Встановлений судом процесуальний строк може бути продовжений судом за заявою учасника справи, поданою до закінчення цього строку, чи з ініціативи суду. 3. Якщо інше не встановлено законом, заява про поновлення процесуального строку, встановленого законом, розглядається судом, у якому належить вчинити процесуальну дію, стосовно якої пропущено строк, а заява про продовження процесуального строку, встановленого судом, - судом, який встановив строк, без повідомлення учасників справи. 4. Одночасно із поданням заяви про поновлення процесуального строку має бути вчинена процесуальна дія (подані заява, скарга, документи тощо), стосовно якої пропущено строк. 5. Пропуск строку, встановленого законом або судом учаснику справи для подання доказів, інших матеріалів чи вчинення певних дій, не звільняє такого учасника від обов'язку вчинити відповідну процесуальну дію. 6. Про поновлення або продовження процесуального строку суд постановляє ухвалу. 7. Про відмову у поновленні або продовженні процесуального строку суд постановляє ухвалу, яка не пізніше наступного дня з дня її постановлення надсилається особі, яка звернулася із відповідною заявою.	Стаття 119. Поновлення та продовження процесуальних строків 1. Суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений законом або судом, якщо визнає причини його пропуску поважними, крім випадків, коли цим Кодексом встановлено неможливість такого поновлення. 2. Встановлений судом процесуальний строк може бути продовжений судом за заявою учасника справи, поданою до закінчення цього строку, чи з ініціативи суду. 3. Якщо інше не встановлено законом, заява про поновлення процесуального строку, встановленого законом або судом, розглядається судом, у якому належить вчинити процесуальну дію, стосовно якої пропущено строк, а заява про продовження процесуального строку, встановленого судом, - судом, який встановив строк, без повідомлення учасників справи. 4. Одночасно із поданням заяви про поновлення процесуального строку має бути вчинена процесуальна дія (подані заява, скарга, документи тощо), стосовно якої пропущено строк. 5. Пропуск строку, встановленого законом або судом учаснику справи для подання доказів, інших матеріалів чи вчинення певних дій, не звільняє такого учасника від обов'язку вчинити відповідну процесуальну дію. 6. Про поновлення або продовження процесуального строку суд постановляє ухвалу. 7. Про відмову у поновленні або продовженні процесуального строку суд постановляє ухвалу, яка не пізніше наступного дня з дня її постановлення

8. Ухвалу про відмову у поновленні або продовженні процесуального строку може бути оскаржено у порядку, встановленому цим Кодексом.	надсилається особі, яка звернулася із відповідною заявою. 8. Ухвалу про відмову у поновленні або продовженні процесуального строку може бути оскаржено у порядку, встановленому цим Кодексом.
---	---

Цивільний процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 127. Поновлення та продовження процесуальних строків 1. Суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений законом, якщо визнає причини його пропуску поважними, крім випадків, коли цим Кодексом встановлено неможливість такого поновлення. 2. Встановлений судом процесуальний строк може бути продовжений судом за заявою учасника справи, поданою до закінчення цього строку, чи з ініціативи суду. 3. Якщо інше не встановлено законом, заява про поновлення процесуального строку, встановленого законом, розглядається судом, у якому належить вчинити процесуальну дію, стосовно якої пропущено строк, а заява про продовження процесуального строку, встановленого судом, - судом, який встановив строк, без повідомлення учасників справи. 4. Одночасно із поданням заяви про поновлення процесуального строку має бути вчинена процесуальна дія (подані заява, скарга, документи тощо), стосовно якої пропущено строк. 5. Пропуск строку, встановленого законом або судом учаснику справи для подання доказів, інших матеріалів чи вчинення певних дій, не звільняє такого учасника від обов'язку вчинити відповідну процесуальну дію. 6. Про поновлення або продовження процесуального строку суд постановляє ухвалу. 7. Про відмову у поновленні або продовженні процесуального строку суд постановляє ухвалу, яка не пізніше наступного дня з дня її постановлення	Стаття 127. Поновлення та продовження процесуальних строків 1. Суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений законом або судом, якщо визнає причини його пропуску поважними, крім випадків, коли цим Кодексом встановлено неможливість такого поновлення. 2. Встановлений судом процесуальний строк може бути продовжений судом за заявою учасника справи, поданою до закінчення цього строку, чи з ініціативи суду. 3. Якщо інше не встановлено законом, заява про поновлення процесуального строку, встановленого законом або судом, розглядається судом, у якому належить вчинити процесуальну дію, стосовно якої пропущено строк, а заява про продовження процесуального строку, встановленого судом, - судом, який встановив строк, без повідомлення учасників справи. 4. Одночасно із поданням заяви про поновлення процесуального строку має бути вчинена процесуальна дія (подані заява, скарга, документи тощо), стосовно якої пропущено строк. 5. Пропуск строку, встановленого законом або судом учаснику справи для подання доказів, інших матеріалів чи вчинення певних дій, не звільняє такого учасника від обов'язку вчинити відповідну процесуальну дію. 6. Про поновлення або продовження процесуального строку суд постановляє ухвалу. 7. Про відмову у поновленні або продовженні процесуального строку суд постановляє ухвалу, яка не пізніше

надсилається особі, яка звернулася із відповідною заявою. 8. Ухвалу про відмову у поновленні або продовженні процесуального строку може бути оскаржено у порядку, встановленому цим Кодексом.	наступного дня з дня її постановлення надсилається особі, яка звернулася із відповідною заявою. 8. Ухвалу про відмову у поновленні або продовженні процесуального строку може бути оскаржено у порядку, встановленому цим Кодексом.
---	--

Кодекс адміністративного судочинства

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 121. Поновлення та продовження процесуальних строків 1. Суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений законом, якщо визнає причини його пропуску поважними, крім випадків, коли цим Кодексом встановлено неможливість такого поновлення. 2. Встановлений судом процесуальний строк може бути продовжений судом за заявою учасника справи, поданою до закінчення цього строку, чи з ініціативи суду. 3. Якщо інше не встановлено законом, заява про поновлення процесуального строку розглядається судом, у якому належить вчинити процесуальну дію, стосовно якої пропущено строк, а заява про продовження процесуального строку, встановленого судом, - судом, який встановив строк, у письмовому провадженні. 4. Одночасно із поданням заяви про поновлення процесуального строку має бути вчинена процесуальна дія (подана заява, скарга, документи тощо), стосовно якої пропущено строк. 5. Пропуск строку, встановленого законом або судом учаснику справи для подання доказів, інших матеріалів чи вчинення певних дій, не звільняє такого учасника від обов'язку вчинити відповідну процесуальну дію. 6. Про поновлення або продовження процесуального строку, відмову у поновленні або продовженні процесуального строку суд постановляє ухвалу, яка не пізніше наступного дня з дня її постановлення надсилається особі, яка звернулася із відповідною заявою.	Стаття 121. Поновлення та продовження процесуальних строків 1. Суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений законом або судом, якщо визнає причини його пропуску поважними, крім випадків, коли цим Кодексом встановлено неможливість такого поновлення. 2. Встановлений судом процесуальний строк може бути продовжений судом за заявою учасника справи, поданою до закінчення цього строку, чи з ініціативи суду. 3. Якщо інше не встановлено законом, заява про поновлення процесуального строку розглядається судом, у якому належить вчинити процесуальну дію, стосовно якої пропущено строк, а заява про продовження процесуального строку, встановленого судом, - судом, який встановив строк, у письмовому провадженні. 4. Одночасно із поданням заяви про поновлення процесуального строку має бути вчинена процесуальна дія (подана заява, скарга, документи тощо), стосовно якої пропущено строк. 5. Пропуск строку, встановленого законом або судом учаснику справи для подання доказів, інших матеріалів чи вчинення певних дій, не звільняє такого учасника від обов'язку вчинити відповідну процесуальну дію. 6. Про поновлення або продовження процесуального строку, відмову у поновленні або продовженні процесуального строку суд постановляє ухвалу, яка не пізніше наступного дня з дня її постановлення

	надсилається особі, яка звернулася із відповідною заявою.
--	---

5. Визначення мінімального строку для подачі заяв по суті спору в 15 днів.

5.1. Постановка проблеми:

Процесуальне законодавство встановлює мінімальний строк лише для подання відзиву - відзив подається в строк, встановлений судом, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про відкриття провадження у справі (ст. 165 ГПК, 178 ЦПК, 162 КАС).

Строки подання відповіді на відзив та заперечень встановлюються судом без законодавчого закріплення мінімального строку на подання. Так само строк подання відзиву на апеляційні і касаційні скарги встановлюються судом без законодавчого закріплення мінімального строку на подання.

Практична реалізація вказаних норм демонструє, що суди в значній кількості випадках встановлюють строк в 5 календарних днів для учасників справи для подання заяв по суті спору. У вказаний строк можуть входити вихідні або святкові дні.

Вказаний строк є недостатнім для реалізації права на подання заяв по суті спору.

З огляду на впровадження електронних кабінетів, встановлення мінімального строку у 15 днів для подачі заяв по суті спору гарантує можливість якісної підготовки позиції та водночас не спричиняє значного подовження строків розгляду справ.

5.2. Пропозиція законодавчих змін:

Встановлення, що встановлений судом строк на подачу відповіді на відзив, заперечення, пояснення третьої особи щодо позову або відзиву, відзиву на апеляційну скаргу, відзиву на касаційну скаргу не можуть бути меншим п'ятнадцяти днів.

Господарський процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 166. Відповідь на відзив 4. Відповідь на відзив подається в строк, встановлений судом. Суд має встановити такий строк подання відповіді на відзив, який дозволить позивачу підготувати свої міркування, аргументи та відповідні докази, іншим учасникам справи - отримати відповідь на відзив завчасно до початку розгляду справи по суті, а відповідачу - надати учасникам справи заперечення завчасно до початку розгляду справи по суті.	Стаття 166. Відповідь на відзив 4. Відповідь на відзив подається в строк, встановлений судом, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня отримання відзиву. Суд має встановити такий строк подання відповіді на відзив, який дозволить позивачу підготувати свої міркування, аргументи та відповідні докази, іншим учасникам справи - отримати відповідь на відзив завчасно до початку розгляду справи по суті, а відповідачу - надати учасникам справи заперечення завчасно до початку розгляду справи по суті.
Стаття 167. Заперечення 4. Заперечення подається в строк, встановлений судом. Суд має встановити	Стаття 167. Заперечення 4. Заперечення подається в строк, встановлений судом, який не може бути

такий строк подання заперечення, який дозволить іншим учасниками справи отримати заперечення завчасно до початку розгляду справи по суті.	меншим п'ятнадцяти днів з дня отримання відповіді на відзив. Суд має встановити такий строк подання заперечення, який дозволить іншим учасниками справи отримати заперечення завчасно до початку розгляду справи по суті.
Стаття 168. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву 4. Пояснення третьої особи подаються в строк, встановлений судом. Суд має встановити такий строк, який дозволить третій особі підготувати свої міркування, аргументи та відповідні докази, та надати пояснення до позову або відзиву, а іншим учасникам справи - відповідь на такі пояснення завчасно до початку розгляду справи по суті.	Стаття 168. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву 4. Пояснення третьої особи подаються в строк, встановлений судом, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про залучення третьої особи. Суд має встановити такий строк, який дозволить третій особі підготувати свої міркування, аргументи та відповідні докази, та надати пояснення до позову або відзиву, а іншим учасникам справи - відповідь на такі пояснення завчасно до початку розгляду справи по суті.
Стаття 263. Відзив на апеляційну скаргу 1. Учасники справи мають право подати до суду апеляційної інстанції відзив на апеляційну скаргу в письмовій формі протягом строку, встановленого судом апеляційної інстанції в ухвалі про відкриття апеляційного провадження.	Стаття 263. Відзив на апеляційну скаргу 1. Учасники справи мають право подати до суду апеляційної інстанції відзив на апеляційну скаргу в письмовій формі протягом строку, встановленого судом апеляційної інстанції в ухвалі про відкриття апеляційного провадження, , який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про відкриття апеляційного провадження.
Стаття 295. Відзив на касаційну скаргу 1. Учасники справи мають право подати до суду касаційної інстанції відзив на касаційну скаргу в письмовій формі протягом строку, встановленого судом касаційної інстанції в ухвалі про відкриття касаційного провадження.	Стаття 295. Відзив на касаційну скаргу 1. Учасники справи мають право подати до суду касаційної інстанції відзив на касаційну скаргу в письмовій формі протягом строку, встановленого судом касаційної інстанції в ухвалі про відкриття касаційного провадження, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про відкриття касаційного провадження.

Цивільний процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 179. Відповідь на відзив 4. Відповідь на відзив подається в строк, встановлений судом. Суд має встановити такий строк подання відповіді на відзив, який дозволить позивачу підготувати свої міркування, аргументи та відповідні докази, іншим учасникам справи - отримати відповідь на відзив завчасно до початку розгляду справи по суті, а відповідачу - надати	Стаття 179. Відповідь на відзив 4. Відповідь на відзив подається в строк, встановлений судом, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня отримання відзиву. Суд має встановити такий строк подання відповіді на відзив, який дозволить позивачу підготувати свої міркування, аргументи та відповідні докази, іншим учасникам справи - отримати відповідь на

учасникам справи заперечення завчасно до початку розгляду справи по суті.	відзив завчасно до початку розгляду справи по суті, а відповідачу - надати учасникам справи заперечення завчасно до початку розгляду справи по суті.
Стаття 180. Заперечення 4. Заперечення подається в строк, встановлений судом. Суд має встановити такий строк подання заперечення, який дозволить іншим учасниками справи отримати заперечення завчасно до початку розгляду справи по суті.	Стаття 180. Заперечення 4. Заперечення подається в строк, встановлений судом, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня отримання відповіді на відзив. Суд має встановити такий строк подання заперечення, який дозволить іншим учасниками справи отримати заперечення завчасно до початку розгляду справи по суті.
Стаття 181. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву 4. Пояснення третьої особи подаються в строк, встановлений судом. Суд має встановити такий строк, який дозволить третій особі підготувати свої міркування, аргументи та відповідні докази, та надати пояснення до позову або відзиву, а іншим учасникам справи - відповідь на такі пояснення завчасно до початку розгляду справи по суті.	Стаття 181. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву 4. Пояснення третьої особи подаються в строк, встановлений судом, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про залучення третьої особи. Суд має встановити такий строк, який дозволить третій особі підготувати свої міркування, аргументи та відповідні докази, та надати пояснення до позову або відзиву, а іншим учасникам справи - відповідь на такі пояснення завчасно до початку розгляду справи по суті.
Стаття 360. Відзив на апеляційну скаргу 1. Учасники справи мають право подати до суду апеляційної інстанції відзив на апеляційну скаргу в письмовій формі протягом строку, встановленого судом апеляційної інстанції в ухвалі про відкриття апеляційного провадження.	Стаття 360. Відзив на апеляційну скаргу 1. Учасники справи мають право подати до суду апеляційної інстанції відзив на апеляційну скаргу в письмовій формі протягом строку, встановленого судом апеляційної інстанції в ухвалі про відкриття апеляційного провадження, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про відкриття апеляційного провадження.
Стаття 395. Відзив на касаційну скаргу 1. Учасники справи мають право подати до суду касаційної інстанції відзив на касаційну скаргу в письмовій формі протягом строку, встановленого судом касаційної інстанції в ухвалі про відкриття касаційного провадження.	Стаття 395. Відзив на касаційну скаргу 1. Учасники справи мають право подати до суду касаційної інстанції відзив на касаційну скаргу в письмовій формі протягом строку, встановленого судом касаційної інстанції в ухвалі про відкриття касаційного провадження, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про відкриття касаційного провадження.

Кодекс адміністративного судочинства

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 163. Відповідь на відзив	Стаття 163. Відповідь на відзив

3. Відповідь на відзив подається в строк, встановлений судом. Суд має встановити такий строк подання відповіді на відзив, який дозволить позивачу підготувати свої міркування, аргументи та відповідні докази, іншим учасникам справи - отримати відповідь на відзив завчасно до початку розгляду справи по суті, а відповідачу - надати учасникам справи заперечення завчасно до початку розгляду справи по суті.	3. Відповідь на відзив подається в строк, встановлений судом, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня отримання відзиву. Суд має встановити такий строк подання відповіді на відзив, який дозволить позивачу підготувати свої міркування, аргументи та відповідні докази, іншим учасникам справи - отримати відповідь на відзив завчасно до початку розгляду справи по суті, а відповідачу - надати учасникам справи заперечення завчасно до початку розгляду справи по суті.
Стаття 164. Заперечення 3. Заперечення подається в строк, встановлений судом. Суд має встановити такий строк подання заперечення, який дозволить іншим учасниками справи отримати заперечення завчасно до початку розгляду справи по суті.	Стаття 164. Заперечення 3. Заперечення подається в строк, встановлений судом, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня отримання відповіді на відзив. Суд має встановити такий строк подання заперечення, який дозволить іншим учасниками справи отримати заперечення завчасно до початку розгляду справи по суті.
Стаття 165. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву 3. Пояснення третьої особи подаються в строк, встановлений судом. Суд має встановити такий строк, який дозволить третій особі підготувати свої міркування, аргументи та відповідні докази, та надати пояснення до позову або відзиву, а іншим учасникам справи - відповідь на такі пояснення завчасно до початку розгляду справи по суті.	Стаття 165. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву 3. Пояснення третьої особи подаються в строк, встановлений судом, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про залучення третьої особи. Суд має встановити такий строк, який дозволить третій особі підготувати свої міркування, аргументи та відповідні докази, та надати пояснення до позову або відзиву, а іншим учасникам справи - відповідь на такі пояснення завчасно до початку розгляду справи по суті.
Стаття 304. Відзив на апеляційну скаргу 1. Учасники справи мають право подати до суду апеляційної інстанції відзив на апеляційну скаргу в письмовій формі протягом строку, встановленого судом апеляційної інстанції в ухвалі про відкриття апеляційного провадження.	Стаття 304. Відзив на апеляційну скаргу 1. Учасники справи мають право подати до суду апеляційної інстанції відзив на апеляційну скаргу в письмовій формі протягом строку, встановленого судом апеляційної інстанції в ухвалі про відкриття апеляційного провадження, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про відкриття апеляційного провадження.
Стаття 338. Відзив на касаційну скаргу 1. Учасники справи мають право подати до суду касаційної інстанції відзив на касаційну скаргу в письмовій формі протягом строку, встановленого судом касаційної інстанції в ухвалі про відкриття касаційного провадження.	Стаття 338. Відзив на касаційну скаргу 1. Учасники справи мають право подати до суду касаційної інстанції відзив на касаційну скаргу в письмовій формі протягом строку, встановленого судом касаційної інстанції в ухвалі про відкриття касаційного провадження, який не може бути меншим

	п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про відкриття касаційного провадження.
--	---

6. Удосконалення норм про самовідвід суддів

6.1. Постановка проблеми:

Самовідвід може бути заявлений не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження. Після спливу вказаного строку заявляти відвід (самовідвід) дозволяється лише у виняткових випадках, коли про підставу відводу (самовідводу) заявнику не могло бути відомо до спливу вказаного строку, але не пізніше двох днів з дня, коли заявник дізнався про таку підставу (*ст. 38 ГПК, 39 ЦПК, по іншому врегульовано ст. 39 КАС*).

Мають місце ситуації, коли судді заявляють самовідвід на завершальних етапах судового розгляду або після подання однією зі сторін необґрунтованого відводу. Такі дії значно затягують процес розгляду справи.

Відповідно до статті 15 Кодексу суддівської етики, суддя не повинен зловживати правом на самовідвід.

За загальним правилом суддя має право заявити самовідвід. Поряд з цим суддя не може задовольнити заяву про самовідвід з тих самих підстав, з яких нею було відмовлено у задоволенні заяви сторони у справі про відвід судді з огляду на її необґрунтованість, оскільки такі підстави були розглянуті раніше та їм було надано відповідну оцінку (*рішення Вищої ради правосуддя від 27.11.2020 № 3278/1дп/15-20*).

Рішення РСУ №75 від 4 листопада 2016 року встановлює процедуру дій при конфлікті інтересів: у разі виникнення конфлікту інтересів під час судових проваджень (рішення Ради суддів України від 12 травня 2016 року №36) у кримінальних, цивільних, адміністративних і господарських справах, а також під час розгляду адміністративних правопорушень, суддя зобов'язаний розкрити інформацію про конфлікт інтересів. У випадку, якщо після розкриття інформації відвід не заявлений, конфлікт інтересів вважається врегульованим.

Цей алгоритм можна застосувати і щодо розгляду самовідводів.

6.2. Пропозиція законодавчих змін:

Встановити, що самовідвід не допускається на підставах, які вже були визнані необґрунтованими під час розгляду заяви сторони про відвід судді.

Самовідвід може бути заявлений не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження. Після спливу вказаного строку заявляти самовідвід дозволяється лише у виняткових випадках, коли про підставу самовідводу заявнику не могло бути відомо до спливу вказаного строку.

У випадку встановлення суддею підстави для самовідводу «*інші обставини, які викликають сумнів у неупередженості або об'єктивності судді*» після вказаного строку, суддя повинен розкрити ці підстави учасникам справи. Якщо після цього відвід не заявлено, самовідвід судді залишається без розгляду.

Господарський процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 38. Заяви про самовідводи та відводи 1. З підстав, зазначених у статтях 35, 36 і 37 цього Кодексу, суддя, секретар судового засідання, експерт, спеціаліст, перекладач зобов'язані заявити самовідвід. 2. З підстав, зазначених у статтях 35, 36 і 37 цього Кодексу, судді, секретарю судового засідання, експерту, спеціалісту, перекладачу може бути заявлено відвід учасниками справи. 3. Відвід повинен бути вмотивованим і заявленим протягом десяти днів з дня отримання учасником справи ухвали про відкриття провадження у справі, але не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження. Самовідвід може бути заявлений не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження. Після спливу вказаного строку заявляти відвід (самовідвід) дозволяється лише у виняткових випадках, коли про підставу відводу (самовідводу) заявнику не могло бути відомо до спливу вказаного строку, але не пізніше двох днів з дня, коли заявник дізнався про таку підставу.	Стаття 38. Заяви про самовідводи та відводи З підстав, зазначених у статтях 35, 36 і 37 цього Кодексу, суддя, секретар судового засідання, експерт, спеціаліст, перекладач зобов'язані заявити самовідвід. Самовідвід не допускається на підставах, які вже були визнані необґрунтованими під час розгляду заяви сторони про відвід судді. 2. З підстав, зазначених у статтях 35, 36 і 37 цього Кодексу, судді, секретарю судового засідання, експерту, спеціалісту, перекладачу може бути заявлено відвід учасниками справи. 3. Відвід (самовідвід) повинен бути вмотивованим і заявленим протягом десяти днів з дня отримання учасником справи ухвали про відкриття провадження у справі, але не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається за правилами спрощеного позовного провадження. Заявляти відвід (самовідвід) після цього дозволяється лише у виняткових випадках, коли про підставу відводу (самовідводу) заявнику не могло бути відомо до спливу вказаного строку, але не пізніше двох днів з дня У випадку встановлення суддею підстави для самовідводу «інші обставини, які викликають сумнів у неупередженості або об'єктивності судді» після вказаного строку, суддя повинен розкрити ці підстави учасникам справи. Якщо після цього відвід не заявлено, самовідвід судді залишається без розгляду.

Цивільний процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 39. Заяви про самовідводи та відводи 1. З підстав, зазначених у статтях 36, 37 і 38 цього Кодексу, суддя, секретар	Стаття 39. Заяви про самовідводи та відводи 1. З підстав, зазначених у статтях 36, 37 і 38 цього Кодексу, суддя, секретар

судового засідання, експерт, спеціаліст, перекладач зобов'язані заявити самовідвід. 2. З підстав, зазначених у статтях 36, 37 і 38 цього Кодексу, судді, секретарю судового засідання, експерту, спеціалісту, перекладачу може бути заявлено відвід учасниками справи. 3. Відвід повинен бути вмотивованим і заявленим протягом десяти днів з дня отримання учасником справи ухвали про відкриття провадження у справі, але не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження. Самовідвід може бути заявлений не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження. Після спливу вказаного строку заявляти відвід (самовідвід) дозволяється лише у виняткових випадках, коли про підставу відводу (самовідводу) заявнику не могло бути відомо до спливу вказаного строку, але не пізніше двох днів із дня, коли заявник дізнався про таку підставу.	судового засідання, експерт, спеціаліст, перекладач зобов'язані заявити самовідвід. Самовідвід не допускається на підставах, які вже були визнані необґрунтованими під час розгляду заяви сторони про відвід судді. 2. З підстав, зазначених у статтях 36, 37 і 38 цього Кодексу, судді, секретарю судового засідання, експерту, спеціалісту, перекладачу може бути заявлено відвід учасниками справи. 3. Відвід (самовідвід) повинен бути вмотивованим і заявленим протягом десяти днів з дня отримання учасником справи ухвали про відкриття провадження у справі, але не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається за правилами спрощеного позовного провадження. Заявляти відвід (самовідвід) після цього дозволяється лише у виняткових випадках, коли про підставу відводу (самовідводу) заявнику не могло бути відомо до спливу вказаного строку, але не пізніше двох днів з дня У випадку встановлення суддею підстави для самовідводу «інші обставини, які викликають сумнів у неупередженості або об'єктивності судді» після вказаного строку, суддя повинен розкрити ці підстави учасникам справи. Якщо після цього відвід не заявлено, самовідвід судді залишається без розгляду.
--	--

Кодекс адміністративного судочинства

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 39. Заява про відвід (самовідвід) 1. За наявності підстав, зазначених у статтях 36-38 цього Кодексу, суддя, секретар судового засідання, експерт, спеціаліст, перекладач зобов'язані заявити самовідвід. 2. За цими самими підставами їм може бути заявлено відвід учасниками справи. 3. Відвід (самовідвід) повинен бути вмотивованим і заявленим протягом десяти днів з дня отримання учасником справи ухвали про відкриття провадження у справі,	Стаття 39. Заява про відвід (самовідвід) 1. За наявності підстав, зазначених у статтях 36-38 цього Кодексу, суддя, секретар судового засідання, експерт, спеціаліст, перекладач зобов'язані заявити самовідвід. Самовідвід не допускається на підставах, які вже були визнані необґрунтованими під час розгляду заяви сторони про відвід судді. 2. За цими самими підставами їм може бути заявлено відвід учасниками справи.

але не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається за правилами спрощеного позовного провадження. Заявляти відвід (самовідвід) після цього дозволяється лише у виняткових випадках, коли про підставу відводу (самовідводу) заявнику не могло бути відомо до спливу вказаного строку, але не пізніше двох днів з дня, коли заявник дізнався про таку підставу.	3. Відвід (самовідвід) повинен бути вмотивованим і заявленим протягом десяти днів з дня отримання учасником справи ухвали про відкриття провадження у справі, але не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається за правилами спрощеного позовного провадження. Заявляти відвід (самовідвід) після цього дозволяється лише у виняткових випадках, коли про підставу відводу (самовідводу) заявнику не могло бути відомо до спливу вказаного строку, але не пізніше двох днів з дня, коли заявник дізнався про таку підставу. У випадку встановлення суддею підстави для самовідводу «інші обставини, які викликають сумнів у неупередженості або об'єктивності судді» після вказаного строку, суддя повинен розкрити ці підстави учасникам справи. Якщо після цього відвід не заявлено, самовідвід судді залишається без розгляду.
---	--

7. Уточнення норм щодо моменту набрання ухвалами з питань забезпечення законної сили.

7.1. Постановка проблеми:

Оскарження ухвали про скасування забезпечення позову або про заміну одного виду забезпечення іншим зупиняє виконання цієї ухвали (ч. 9 ст. 140 ГПК, ч. 12 ст. 153 ЦПК, ч. 9 ст. 154 КАС).

При цьому за загальним правилом Ухвала набирає законної сили негайно після її оголошення, якщо інше не передбачено Кодексом. Для ухвал про скасування забезпечення позову або про заміну одного виду забезпечення іншим спеціальних строків набрання чинності не передбачено.

Практична реалізація вказаних норм демонструє, що існують різні підходи щодо питання, в який момент може бути виконана ухвала про скасування забезпечення: з моменту її прийняття (оскільки набрала законної сили) чи після завершення строку на оскарження (оскільки оскарження зупиняє її дію).

7.2. Пропозиція законодавчих змін:

Закріпити, що ухвали про скасування забезпечення позову або про заміну одного виду забезпечення іншим набирають законної сили після закінчення строку апеляційного оскарження, а у разі їх апеляційного оскарження - з моменту проголошення судового рішення суду апеляційної інстанції.

Господарський процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
------------------	-------------------

Стаття 140. Розгляд заяви про забезпечення позову 9. Оскарження ухвали про скасування забезпечення позову або про заміну одного виду забезпечення іншим зупиняє виконання цієї ухвали.	Стаття 140. Розгляд заяви про забезпечення позову 9. Оскарження ухвали про скасування забезпечення позову або про заміну одного виду забезпечення іншим зупиняє виконання цієї ухвали. Ухвали про скасування забезпечення позову або про заміну одного виду забезпечення іншим набувають законної сили після закінчення строку апеляційного оскарження, а у разі їх апеляційного оскарження - з моменту проголошення судового рішення суду апеляційної інстанції.
---	--

Цивільний процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 153. Розгляд заяви про забезпечення позову 12. Оскарження ухвали про скасування забезпечення позову або про заміну одного виду забезпечення іншим зупиняє виконання цієї ухвали.	Стаття 153. Розгляд заяви про забезпечення позову 12. Оскарження ухвали про скасування забезпечення позову або про заміну одного виду забезпечення іншим зупиняє виконання цієї ухвали. Ухвали про скасування забезпечення позову або про заміну одного виду забезпечення іншим набувають законної сили після закінчення строку апеляційного оскарження, а у разі їх апеляційного оскарження - з моменту проголошення судового рішення суду апеляційної інстанції.

Кодекс адміністративного судочинства

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 154. Порядок розгляду заяви про забезпечення позову 9. Оскарження ухвали про скасування забезпечення позову або про заміну одного виду забезпечення іншим зупиняє виконання цієї ухвали.	Стаття 154. Порядок розгляду заяви про забезпечення позову 9. Оскарження ухвали про скасування забезпечення позову або про заміну одного виду забезпечення іншим зупиняє виконання цієї ухвали. Ухвали про скасування забезпечення позову або про заміну одного виду забезпечення іншим набувають законної сили після закінчення строку апеляційного оскарження, а у разі їх апеляційного оскарження - з моменту проголошення

	судового рішення суду апеляційної інстанції.
--	--

8. Повноваження адвоката

9. Удосконалення процесуальних норм щодо ініціювання та проведення відеоконференцій

9.1. Постановка проблеми:

Наявне регулювання порядку подання заяви про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду (197 ГПК, 212 ЦПК, 195 КАСУ) наразі передбачає неефективний механізм реалізації відповідного права учасника, зокрема, через встановлення (1) вимоги щодо подання заяви про участь винятково за 5 днів до дати засідання, (2) обов'язку надсилання копії заяви іншим учасникам справи в той же строк.

Крім того, *статті 197 ГПК, 212 ЦПК, 195 КАСУ* надають право брати участь у судових засіданнях в режимі відеоконференції винятково учасникам справи. При цьому, учасниками справи є лише сторони та треті особи (статті 41 ГПК, 42 ЦПК, 42 КАСУ).

Більше того, *ч. 6 статті 197 ГПК, ч. 6 статті 212 ЦПК та ч. 6 статті 195 КАСУ* прямо передбачають, що свідок, перекладач, спеціаліст, експерт можуть брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції виключно у приміщенні суду.

Наявні обмеження, особливо в умовах воєнного стану, ускладнюють розгляд справи, можуть перешкоджати встановленню судом всіх обставин спору, в разі неможливості прибуття таких осіб в судові засідання особисто (наприклад, з урахуванням безпекової ситуації), а також зумовлюють додаткові витрати на прибуття вказаних осіб до суду.

9.2. Пропозиція законодавчих змін:

Вести зміни до статей 197 ГПК, 212 ЦПК, 195 КАСУ шляхом:

- 1) закріплення можливості суду задовольнити заяву про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду, подану пізніше ніж за п'ять днів до судового засідання, у разі наявності технічної можливості;
- 2) виключення обов'язку направлення копії заяви про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду іншим учасникам справи;
- 3) закріплення можливості свідкам, експертам, спеціалістам, перекладачам брати участь у засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду.
- 4) виключення відповідних обмежень, викладених в *ч. 6 статті 197 ГПК, ч. 6 статті 212 ЦПК та ч. 6 статті 195 КАСУ*.

Господарський процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 197. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції	Стаття 197. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції
2. Учасник справи, його представник подає заяву про участь у судовому засіданні в	2. Учасник справи, його представник подає заяву про участь у судовому засіданні в

режимі відеоконференції поза межами приміщення суду або у приміщенні іншого суду не пізніше ніж за п'ять днів до судового засідання. Копія заяви в той самий строк надсилається іншим учасникам справи. 6. Свідок, перекладач, спеціаліст, експерт можуть брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції виключно у приміщенні суду.	режимі відеоконференції поза межами приміщення суду або у приміщенні іншого суду не пізніше ніж за п'ять днів до судового засідання. Копія заяви в той самий строк надсилається іншим учасникам справи. Суд може задовольнити заяву про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду подану пізніше ніж за п'ять днів до судового засідання, у разі наявності технічної можливості. 6. Свідок, перекладач, спеціаліст, експерт можуть брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції виключно у приміщенні суду. поза межами приміщення суду або у приміщенні іншого суду.
---	---

Цивільний процесуальний кодекс

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 212. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції 2. Учасник справи, його представник подає заяву про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду або у приміщенні іншого суду не пізніше ніж за п'ять днів до судового засідання. Копія заяви в той самий строк надсилається іншим учасникам справи. 6. Свідок, перекладач, спеціаліст, експерт можуть брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції виключно у приміщенні суду.	Стаття 212. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції 2. Учасник справи, його представник подає заяву про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду або у приміщенні іншого суду не пізніше ніж за п'ять днів до судового засідання. Копія заяви в той самий строк надсилається іншим учасникам справи. Суд може задовольнити заяву про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду подану пізніше ніж за п'ять днів до судового засідання, у разі наявності технічної можливості. 6. Свідок, перекладач, спеціаліст, експерт можуть брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції виключно у приміщенні суду. поза межами приміщення суду або у приміщенні іншого суду.

Кодекс адміністративного судочинства

Поточна редакція	Пропоновані зміни
Стаття 195. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції	Стаття 195. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції

2. Учасник справи, його представник подає заяву про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду або у приміщенні іншого суду не пізніше ніж за п'ять днів до судового засідання. Копія заяви в той самий строк надсилається іншим учасникам справи. 6. Свідок, перекладач, спеціаліст, експерт можуть брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції виключно у приміщенні суду.	2. Учасник справи, його представник подає заяву про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду або у приміщенні іншого суду не пізніше ніж за п'ять днів до судового засідання. Копія заяви в той самий строк надсилається іншим учасникам справи. Суд може задовольнити заяву про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду подану пізніше ніж за п'ять днів до судового засідання, у разі наявності технічної можливості. 6. Свідок, перекладач, спеціаліст, експерт можуть брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції виключно у приміщенні суду. поза межами приміщення суду або у приміщенні іншого суду.
---	---